

Prosodie akcentů

ve fonologii
masoretské
hebrejštiny

Abstrakt

Jiří Hedánek

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

studijní program P7310 filologie
obor 3710V078 Jazyky zemí Asie a Afriky

Phonology of Masoretic Hebrew

II

Accents As Prosody

Mgr. Jiří Hedánek, Th.D.

Prosodie akcentů
ve fonologii
masoretské hebrejštiny

vedoucí práce:
doc. PhDr. Petr Zemánek, CSc.

2017

Abstrakt

Disertace *Phonology of Masoretic Hebrew: Accents as Prosody* (2017) [Prosodie akcentů ve fonologii masoretské hebrejštiny] vykládá tzv. akcenty tiberiadského zápisu jako vyznačování řečové prosodie. Tradičně se vysvětlují jako značky přízvukové, zpěvní nebo syntaktické. Jenže na přízvuky se kladou jen některé. Neodpovídají přesně ani hudebním realizacím, které více odrážejí místní tradice než zápis. Syntaktické výklady vycházejí z dělicích značek, ale mnoho různých značek jsou pojiče, žádné spoje nepřekračují hranice veršů, některá slova mají dvě různé značky a jednoduchým veršům často chybějí silnější děliče. Prosodický výklad vysvětluje jak tendenci klást značky na přízvuky, tak i proč vzniklo mnoho hudebních tradic, tak také proč značky často odpovídají syntaxi, ale někdy tomu tak není.

Vychází se z obecné koncepce prosodických jednotek. Po jejich vztažení k masoretské hebrejštině se zřetel obrací k intonaci. Předchozí disertace *Phonology of Masoretic Hebrew* (2011) analyzovala siluk, atnach, segoltu, zakef, reviu (i mugraš a rozlišila zvláštní značku garša), gereš, geršajim, tevir, merchu (i kfulu), tifchu, tarchu a dechi. Disertace 2017 analyzovala (z tištěných vydání, rukopisů i autorovým programem) ole veJored, dargu, pazer, kadmu, paštu, majelu, mahpach, jetiv, šalšelet, munach, iluj, galgal, atnach hafuch, zarku (cinor), cinorit (včetně mecunarů), telišy (i karne fara) a všechny možné legarme (i neuznané). Koncepce intonací z r. 2011 nazvala „akcenty“ *melodémy* a rozlišila melodémy frazální, které jsou kadenční a intonaci mohou obměnit, a melodémy intonační, které vyplňují fráze vlastními intonacemi. Disertace z r. 2017 na tuto koncepci navázala a ověřuje, zda se melodémy spojují do kontur, které dávají smysl. Vytvořila pětistupňovou osnovu, a to nelineární (citlivější na okrajích), a každému melodému přiřadila konturu, melodémům frazálním spíše obvyklou výšku a směr. Některé melodémy se liší rytmem či délkou, ale většinou je práce určuje intonacemi.

Souvislé konfigurace melodémů se analyzují na excerpcích vybraných se zřetelem k možnému vlivu na význam. Poté se na třech dvojmo značených pasážích (dvě jsou Dekalogy) graficky zjišťuje, jak se jedna kontura liší od druhé. U dalšího textu, značeného jednak subsystémem Žalmů, Příslaví a Jóba (jakožto žalm 18), jednak většinovým subsystémem (ve 2S 22), se zkoumá, jak vycházejí rozdíly obou značení. Kontury nejsou totožné, ale viditelně podobné natolik, aby bylo možné chápat melodémy jako svébytné nositele intonace, pouze užívané v obou subsystémech jinak. Z hodnot jakožto symbolických stupňů zvýšení lze počítat průměr. Jiný autorův program účastníkům knihy Jób spočítal průměry, směrodatné odchylky a variační koeficienty. Každá z devíti postav vykazuje charakteristiky lehce odlišné. Týmž program na knize Jonáš neshledal mezi poezií (Jon 2) a prózou rozdíly, jaké by byly významné. Je též méně pravděpodobné, že doporučená prosodie by rozlišovala žánry, byť by se snažila odlišovat mluvčí nebo emoce.

Výzkum ukázal, že „akcenty“ chápáné jako melodémy tvoří dlouhé kontury, viditelně slučitelné s významy a emocemi. Další prověřování by se mělo konat akusticky a statisticky.